

**UCHWAŁA NR II/23/2018
RADY MIASTA GLIWICE**

z dnia 13 grudnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Gliwice na lata 2019-2022”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) na wniosek Prezydenta Miasta Gliwice

**Rada Miasta Gliwice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Gliwice na lata 2019-2022” w brzmieniu według załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gliwice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

Przewodniczący Rady Miasta
Gliwice

Marek Pszonak

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA MIASTA GLIWICE NA LATA 2019-2022

I. WPROWADZENIE

Opracowanie miejskiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest zadaniem wynikającym z art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program jest kontynuacją działań nakierowanych na: pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie, oddziaływania wobec osób stosujących przemoc, rozpowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy wśród społeczności lokalnej jak i doskonalenie współpracy i podnoszenie kompetencji wśród przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zobrazowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Gliwice użyto danych pochodzących z dokumentacji Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sprawozdań z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2018 oraz rekomendacji zawartych w diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzonej w 2018 r.

Procedura „Niebieskie Karty” jako procedura interwencyjna, pomocowa uruchamiana jest w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury może nastąpić przez przedstawiciela jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Uruchomienie procedury powoduje powołanie grupy roboczej do rozpatrzenia sytuacji rodzinnej. W skład grupy roboczej mogą wchodzić przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, a także kuratorzy. Rozeznanie sytuacji rodzinnej następuje poprzez podjęcie działań przez powołanych członków grupy roboczej, w ramach kompetencji służbowych. Działania te obejmują m.in. zapewnienie bezpieczeństwa; diagnozę sytuacji i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie; wezwanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie; przeprowadzanie rozmów nt. konsekwencji stosowania przemocy, odpowiedzialności karnej; opracowanie i realizacja planu pomocy wobec członków rodziny oraz monitorowanie sytuacji rodziny celem zapobiegania zjawisku przemocy.

Dotychczasowa realizacja procedury na terenie miasta wskazuje na utrzymującą się liczbę wszczętych procedur „Niebieskie Karty” oraz liczbę utworzonych grup roboczych w skali roku. Od 2012 roku liczba wszczętych procedur wynosi średniorocznie 364, a utworzonych do rozeznania sytuacji rodzinnej grup roboczych – 315.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Powyższe określenie przemocy odnosi się do dowolnego rodzaju przemocy: fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej, jaka ma miejsce w obrębie rodziny. Dotyczy to małżonków, dzieci, rodzeństwa, osób starszych lub innych osób zamieszkujących wspólnie.

Diagnoza zjawiska przemocy wskazuje, że najczęściej zgłaszaną formą przemocy jest przemoc psychiczna, w której dominują: wyzwiska, krytykowanie oraz izolacja. Najczęściej zgłaszane formy przemocy fizycznej

to: popychanie oraz uderzanie. Sytuacja ta występuje w podobnym natężeniu wobec dorosłych, jak i wobec dzieci. Najczęściej dotyczy ona dzieci (syna, córkę) oraz dorosłych (żonę, męża, partnerkę, partnera).

Zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym - może dotknąć oraz dotyczyć każdego, niezależnie od statusu majątkowego, pochodzenia, wykształcenia, płci czy wieku. Realizacja procedury wskazuje, że w większości wypadków osobami doznającymi przemocy są kobiety. W odniesieniu do wieku, osobami najczęściej doznającymi przemocy są osoby starsze pow. 60 r.ż. Sporą grupę osób doznających przemocy stanowią również dzieci i młodzież do 18 r.ż. oraz osoby w wieku 31-40 lat. Najczęstszymi podejrzanymi o stosowanie przemocy są mężczyźni w wieku 31-40 lat oraz osoby w wieku powyżej 60 lat. Wykazane znaczne uwikłanie w problem przemocy osób powyżej 60 r.ż. kieruje uwagę na rozszerzanie oferty pomocowej skierowanej specjalnie do osób starszych.

Przemoc charakteryzuje się swoistym przebiegiem i dynamiką – ma tendencję do powtarzania się i eskalacji. Dane z dokumentacji procedury „Niebieskie Karty” wskazują, że ponowne incydenty przemocy w rodzinach już objętych procedurą miały miejsce aż w około 35% przypadków.

Zobrazowane zjawisko przemocy wymaga nieustannego zapewniania i utrzymywania adekwatnego i kompleksowego, interdyscyplinarnego systemu pomocy rodzinie. Analiza posiadanych danych stanowiła podstawę wytyczenia celów i określenia przedsięwzięć do niniejszego programu.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1) Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Gliwice na lata 2019-2022 jest opracowany zgodnie z:

- ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2) Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Gliwice na lata 2019-2022 jest zgodny z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016-2025, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie śląskim na lata 2014-2020, Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

III. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gliwic, którzy spotykają się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie i jego skutkami. W szczególności adresatami programu są:

- 1) Osoby zagrożone przemocą w rodzinie.
- 2) Osoby doznające przemocy w rodzinie.
- 3) Osoby stosujące przemoc w rodzinie.
- 4) Świadkowie przemocy w rodzinie.
- 5) Służby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

IV. PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 2) Jednostki organizacyjne miasta, w szczególności (Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Pieczy Zastępczej i Wspierania Rodziny, Miejski Zarząd Usług Komunalnych, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, placówki oświatowe).
- 3) Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gliwicach.
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 5) Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień.
- 6) Policja.

- 7) Sądy.
- 8) Prokuratura.
- 9) Służba zdrowia.
- 10) Organizacje pozarządowe.
- 11) Pozostali partnerzy działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V. ZASADY FINANSOWANIA

- 1) Budżet miasta.
- 2) Zewnętrzne źródła.

VI. CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I PRZEDSIĘWZIĘCIA PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie miasta poprzez skoordynowanie działań wszystkich podmiotów, które z mocy prawa lub inicjatywy własnej podejmują pracę na rzecz profilaktyki przemocy w rodzinie, pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz reedukacji społecznej sprawców przemocy.

1) CEL OPERACYJNY NR 1.

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

a) Przedsięwzięcia

- przeprowadzanie z osobami stosującymi przemoc w rodzinie rozmów motywujących do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych,
- przeprowadzanie z osobami stosującymi przemoc w rodzinie i mających problem z alkoholem rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego,
- realizowanie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programów psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie oddziaływań prawnych wobec osób stosujących przemoc,
- upowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania pomocy przez osoby stosujące przemoc w rodzinie.

b) Mierniki

- liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy motywujące do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych,
- liczba osób stosujących przemoc w rodzinie i mających problem z alkoholem, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego,
- liczba sporządzonych „Niebieskich Kart D”,
- liczba zrealizowanych edycji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych,
- liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych,
- liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutyczne,

- liczba wniosków grup roboczych o wszczęcie postępowania przygotowawczego w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa i przekazanie dokumentacji procedury "Niebieskie Karty" organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego,
- liczba skierowanych do sądu aktów oskarżenia przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie,
- liczba nakazów opuszczenia mieszkania zajmowanego wspólnie z osobą pokrzywdzoną,
- liczba nakazów powstrzymywania się od kontaktów i zakazów zbliżania się do osoby pokrzywdzonej,
- liczba wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania,
- liczba nadzorów kuratorów sądowych, wykonujących orzeczenia w sprawach karnych, w związku z popełnieniem czynów karalnych polegających na stosowaniu przemocy,
- liczba wniosków kuratorów sądowych, wykonujących orzeczenia w sprawach karnych, o zmianę orzeczenia sądu w związku z popełnieniem czynów karalnych polegających na stosowaniu przemocy poprzez zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności, odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia,
- liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych w zakresie możliwości uzyskania pomocy przez osoby stosujące przemoc w rodzinie.

2) CEL OPERACYJNY NR 2

Zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy i ochrony osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

a) Przedsięwzięcia

- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty,
- monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych przemocą oraz dotkniętych przemocą,
- zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie schronienia w ośrodku interwencji kryzysowej i domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- udzielanie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz zagrożonym przemocą w rodzinie wsparcia w rozwiązywaniu problemów istotnych dla ich funkcjonowania oraz szerokiej pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego, socjalnego, zawodowego, prawnego i medycznego,
- prowadzenie grup wsparcia i grup informacyjno – edukacyjnych dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- udzielanie osobom doznającym przemocy w rodzinie pomocy w procesie usamodzielniania poprzez:
 - zapewnienie dalszego schronienia w mieszkaniu chronionym przeznaczonym dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - przyznanie mieszkania z zasobów gminy,
- upowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania pomocy przez osoby doznające przemocy w rodzinie.

b) Mierniki

- liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta A”,

- liczba utworzonych grup roboczych w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach,
- liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, w których monitorowano sytuację rodzinną,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie,
- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie,
- liczba osób, które korzystały ze schronienia w ośrodku interwencji kryzysowej i domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- liczba osób, którym udzielono porad, objęto wsparciem w rozwiązywaniu problemów istotnych dla ich funkcjonowania oraz pomocą w formie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego, socjalnego, zawodowego, prawnego i medycznego w związku z doświadczaniem przemocy,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia i grupach informacyjno-edukacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- liczba osób, które skorzystały z mieszkania chronionego przeznaczonego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, które uzyskały mieszkanie z zasobów gminy,
- liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych w zakresie możliwości uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy.

3) CEL OPERACYJNY NR 3

Profilaktyka i edukacja społeczna.

a) Przedsięwzięcia

- diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta,
- poszerzanie wiedzy u dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym osób powyżej 60 r.ż. na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy i reagowania na przemoc,
- prowadzenie kampanii społecznych o tematyce z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

b) Mierniki

- liczba i rodzaj zrealizowanych działań mających na celu poszerzenie wiedzy u dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym osób powyżej 60 r.ż. na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz propagujących skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy i reagowania na przemoc,
- liczba osób uczestniczących w w/w działaniach,
- liczba i rodzaj działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- liczba osób uczestniczących w w/w działaniach,

- liczba osób, którym udzielono porady służącej wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- liczba podmiotów zaangażowanych w prowadzenie kampanii społecznych,
- liczba podjętych inicjatyw w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi.

4) CEL OPERACYJNY NR 4

Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

a) Przedsięwzięcia

- organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc w rodzinie, w formie m. in. superwizji, grup wsparcia,
- opracowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjnych dla osób i podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów przemocy w rodzinie.

b) Mierniki

- liczba zorganizowanych szkoleń,
- liczba osób uczestniczących w szkoleniach,
- liczba zorganizowanych form wsparcia psychologicznego,
- liczba osób objętych wsparciem,
- liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów edukacyjnych dla osób i podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów przemocy w rodzinie.

VII. OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez:

- 1) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) podniesienie świadomości mieszkańców miasta w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 3) zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 4) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy.
- 5) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 6) zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 7) wzrost liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 8) wzrost wiedzy wśród dorosłych, dzieci i młodzieży w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy.
- 9) zwiększenie kompetencji wychowawczych, a tym samym zwiększenie umiejętności wychowawczych bez potrzeby stosowania przemocy.

VIII. MONITORING

Na monitoring programu składać się będą następujące działania:

- 1) coroczne gromadzenie danych statystycznych i informacji dotyczących realizacji programu.

- 2) analiza zebranych danych i informacji.
- 3) planowanie ewentualnych zmian w programie oraz wdrożenie zmodyfikowanych działań.
- 4) sporządzenie raportu z całości realizacji programu.

IX. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Nadzór i bezpośrednią kontrolę nad realizacją i wykonaniem programu będzie sprawował Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach oraz Naczelnik Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gliwicach.